

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității Hotărîrilor
Guvernului: nr.318 din 21 aprilie 1999*, nr.530 din 10 iunie 1999,**
nr.616 din 1 iulie 1999* și nr.825 din 3 septembrie 1999******

Nr.62 din 23.11.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.135-136/74 din 09.12.1999

* * *

-
- * M.O., 1999, nr. 42-44, art.315.
 - ** M.O., 1999, nr. 62-64, art. 560.
 - *** M.O., 1999, nr. 73-77, art. 648.
 - **** M.O., 1999, nr. 98-100, art. 865.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, autorul sesizării, viceministrului justiției Olga Poalelungi, reprezentantul Guvernului, în prezența Ninei Lupan, Larisei Dorohin și Galinei Fonari, șefe de direcții la Ministerul Finanțelor, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 318 din 21 aprilie 1999 "Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat" (cu modificările ulterioare) - în continuare Hotărîrea Guvernului nr. 318.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului Victor Cecan, depusă la 1 iulie 1999 în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 15 iulie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile a sesizării au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor, argumentele expuse de părți,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

Întru executarea Legii bugetului pe anul 1999 nr. 216-XIV și a Hotărîrii Parlamentului nr. 217-XIV din 12 decembrie 1998 "Privind măsurile de executare a Legii bugetului pe anul 1999"***** (în continuare - Legea bugetului pe anul 1999 și Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV), Guvernul a adoptat la 21 aprilie 1999 Hotărîrea nr. 318 "Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat" (modificată ulterior). Punctul 2 al Hotărîrii prevede că partea veniturilor încasate la buget prin intermediul compensărilor reciproce nu va depăși 10 la sută din volumul anual al veniturilor la bugetul de stat și la bugetul consolidat. Această prevedere, conform pct. 3, nu se extinde asupra rezultatelor operațiunilor efectuate în conformitate cu art. 39 (3) și 42 din Legea bugetului pe anul 1999. Pct. 5, 6 și 7 stipulează modul de efectuare a compenșrilor reciproce între

instituțiile publice finanțate din bugetele locale și agenții economici, între bugetul de stat și "Moldtranselectro", precum și modalitatea de anulare a acestora în caz de încălcare a Regulamentului aprobat.

***** M.O., 1998, nr. 119-120, art. 719 și 720.

Autorul sesizării, invocând art. 66 lit. c) și h), art. 102 alin. (2), art. 131 din Constituție, consideră neconstituționale Hotărîrea Guvernului nr. 318, Regulamentul aprobat prin aceasta și Hotărîrea Guvernului nr. 530 din 10 iunie 1999 "Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat" (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr. 530) pentru următoarele motive.

Sub aspect juridic este incorectă referința la Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV, deoarece hotărîrile Guvernului se emit prin organizarea executării legilor, și nu a hotărîrilor. Legea bugetului pe anul 1999 nu cuprinde dispoziții despre efectuarea compensărilor reciproce. Regulamentul aprobat prin Hotărîrea nr. 318 conține norme general obligatorii ce au forță de lege. Astfel, interpretînd prin Regulament Legea bugetului pe anul 1999 și stabilind reguli noi privind finanțele publice, Guvernul și-a arogat competențe ale legislativului.

Totodată, autorul menționează că reglementările stipulate de Hotărîrile Guvernului nr. 318 și nr. 530 intră în contradicție cu Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV, care obligă Guvernul să reducă cota veniturilor încasate prin compensări reciproce.

Examinînd argumentele expuse, Curtea Constituțională reține următoarele.

La 12 decembrie 1998 Parlamentul a adoptat Legea bugetului pe anul 1999 nr. 216-XIV și Hotărîrea nr. 217-XIV "Privind măsurile de executare a Legii bugetului pe anul 1999". Prin art. 2 al Hotărîrii menționate Guvernul este abilitat de a efectua un șir de măsuri concrete pentru executarea bugetului pe anul 1999 adoptat de Parlament. Astfel, art. 2 alin. 30) din Hotărîre stipulează că Guvernul va întreprinde măsuri pentru reducerea cotei veniturilor încasate la buget prin compensări, a căror mărime nu va depăși 10 la sută din volumul anual al veniturilor la bugetul de stat și la bugetul consolidat.

Pentru executarea bugetului pe anul 1999 și bazîndu-se pe actele adoptate de Parlament (Legea bugetului și Hotărîrea nr. 217-XIV) Guvernul a emis Hotărîrea nr. 318, în baza căreia a fost aprobat Regulamentul cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat, stabilind prin acesta norme general obligatorii, cu forță de lege.

În conformitate cu art. 66 lit. h) din Constituție, Parlamentul aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui.

Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990* stabilește principalele atribuții ale Guvernului în domeniul finanțelor. Astfel Guvernul elaborează și adoptă hotărîri în vederea transpunerii în viață a politicii republicii în domeniul finanțelor, creditelor și circulației monetare; elaborează și prezintă anual Parlamentului spre examinare și aprobare proiectele bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și proiectul fondului extrabugetar, în cazul formării lui (art.13).

* Veștile, 1990, nr. 8, art. 191.

Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24 mai 1996** prevede că Guvernul, după aprobarea proiectului legii bugetare anuale, pînă la 15 septembrie al fiecărui an, îl prezintă Parlamentului. Parlamentul, după examinarea proiectului legii bugetare anuale, de regulă, în trei lecturi, îl adoptă. Responsabilitatea pentru executarea bugetului de stat revine Guvernului. În caz de necesitate, Ministerul Finanțelor prezintă Guvernului, iar Guvernul - Parlamentului un proiect de rectificare a legii bugetare anuale (art. 24, 25, 27, 31, 40).

** M.O., 1997, nr. 19-20, art. 197.

Prin urmare, orice modificare a bugetului de stat în procesul executării lui poate avea loc numai prin lege.

Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV prevede măsuri de executare a Legii bugetului pe anul 1999. Prin art. 2alin. 30) din Hotărîrea menționată Parlamentul obligă Guvernul să întreprindă măsuri pentru reducerea cotei veniturilor încasate la buget prin compensări, a căror mărime nu va depăși 10 la sută din volumul anual al veniturilor la bugetul de stat și la bugetul consolidat, de fapt, stabilind prin aceasta o normă juridică privind executarea bugetului de stat.

Raportînd această normă a Hotărîrii Parlamentului nr. 217-XIV la dispozițiile Legii bugetului pe anul 1999, Curtea Constituțională constată următoarele.

Prin art. 39 alin. (3) din Legea bugetului pe anul 1999 Ministerul Finanțelor este autorizat să efectueze, la solicitarea beneficiarilor de construcție a obiectivelor prevăzute în programele investiționale pe anii 1994-1998, stingerea datoriilor lor creditoare față de agenții economice în contul stingerii datoriilor lor la buget.

Legea stipulează că Guvernul, la propunerea Ministerului Finanțelor, coordonată cu ministerele de ramură și cu autoritățile administrației publice locale, este în drept să decidă asupra stingerii unor datorii istorice (la bugetul de stat) și asupra stingerii creditelor primite de la Ministerul Finanțelor (în condițiile și în cazurile prevăzute de art. 42 din Legea bugetului pe anul 1999).

Alte dispoziții privind condițiile și modalitățile de compensare Legea bugetului pe anul 1999 nu conține.

Potrivit Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar, rectificarea bugetului de stat se face prin lege (art. 40).

În procesul examinării cauzei s-a constatat că Regulamentul, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 318, a fost modificat și prin Hotărîrea Guvernului nr. 616 din 1 iulie 1999 "Despre completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 318 din 21 aprilie 1999" și Hotărîrea nr. 825 din 3 septembrie 1999 "Pentru completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat".

De aceea Curtea Constituțională, în baza art. 6 alin. (3) din Codul juridiciei constituționale, consideră necesar a extinde controlul constituționalității și asupra art. 2 alin. 30) din Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV ca fiind în contradicție cu dispozițiile art. 66 lit. h) din Constituție, precum și asupra actelor sus-menționate prin care a fost modificată Hotărîrea Guvernului nr. 318.

Deoarece dispozițiile Legii bugetului pe anul 1999 nu abilitază Guvernul cu dreptul de a adopta reguli privind modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat și pentru motivul lipsei unei baze juridice, este evident că hotărîrile Guvernului nr. 318 din 21 aprilie, nr. 530 din 10 iunie, nr. 616 din 1 iulie și nr. 825 din 3 septembrie 1999 nu pot avea putere juridică. Prin urmare, Guvernul, adoptînd aceste hotărîri, a încălcat principiul separației puterilor în stat, stipulat de art. 6 din Constituție, arogîndu-și împuterniciri improprii. Adoptarea unor astfel de norme este de competența legislativului.

Astfel, hotărîrile Guvernului supuse controlului constituționalității, precum și art. 2 alin. 30) din Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XIV contravin art. 6, art. 66 lit. c) și h), art. 102 alin. (2) și 131 alin. (2) din Constituție.

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și art. 140 din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6 alin. (3), art. 62 lit. a) și 68 din Codul juridiciei constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ş T E :

1. Declară neconstituţionale:

- art. 2 alin. 30) din Hotărîrea Parlamentului nr.217-XIV din 12 decembrie 1998 "Privind măsurile de executare a Legii bugetului pe anul 1999";

- Hotărîrea Guvernului nr. 318 din 21 aprilie 1999 "Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat";

- Hotărîrea Guvernului nr. 530 din 10 iunie 1999 "Cu privire la modificarea şi completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat";

- Hotărîrea Guvernului nr. 616 din 1 iulie 1999 "Despre completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 318 din 21 aprilie 1999";

- Hotărîrea Guvernului nr. 825 din 3 septembrie 1999 "Pentru completarea Regulamentului cu privire la modul de efectuare a compensărilor reciproce în procesul executării bugetului de stat".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac şi se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREŞEDINTELE
CURŢII CONSTITUŢIONALE

Pavel BARBALAT

Chişinău, 23 noiembrie 1999.
Nr. 62.